

VTT:n asiantuntijalausunto

HE 109/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Puolustusvaliokunta 18.10.2024

VTT kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2025. VTT on yksi Euroopan johtavista tutkimuslaitoksista ja Suomen suurin EU-tutkimusrahoituksen saaja. VTT keskittyy lausunnossaan tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa sekä teknologian kehitystä koskeviin seikkoihin.

Yleiset näkemykset TKI-toimista

VTT toteaa yhteenvetona, että yhteiskunnan uudistuminen ja kilpailukykyinen kansantalous edellyttävät uuteen teknologiaan pohjautuvia ratkaisuita. Kestävää kasvua syntyy, kun yritykset vastaavat globaaleihin haasteisiin kehittämällä tutkimukseen pohjautuvia uusia innovatiivisia korkean lisäarvon palveluita ja tuotteita markkinoille.

VTT pitää erittäin tärkeänä hallituksen tavoitetta nostaa julkiset T&K-panostukset 1,2 prosenttiin ja kaikki T&K-investoinnit 4 prosenttiin BKT:stä vuoteen 2030 mennessä. VTT korostaa TKI-investointien vaikuttavaa kohdentamista: 4 prosentin tavoitteen saavuttamisen kannalta on keskeistä, että yksityiset T&K-investoinnit kasvavat.

Kesäkuussa 2024 valmistuneella T&K-rahoituksen monivuotisella suunnitelmalla voidaan rakentaa vakaa ja ennakoitava rahoitusnäkyvä, joka mahdollistaa huippuosaamisen ja teknologioiden kehittämisen yhteistyössä tutkimus- ja yritystoimijoiden kanssa, kiihdyttäen innovaatiotoimintaa ja kansantalouden tuottavuuskehitystä. On erinomaista, että suunnitelma sekä myös TAE2025-ehdotus painottavat yritysten ja muiden T&K-toimijoiden yhteistyön vahvistamista ja yritysten kannustamista lisäämään tutkimus- ja kehittämistoimintaa Suomessa. Suunnitelmalla vahvistetaan myös uutta tietoa ja osaamista tuottavan kunnianhimoisen tutkimuksen edellytyksiä, panostetaan tutkimus- ja teknologiainfrastruktuureihin ja edistetään kansainvälistä T&K-yhteistyötä.

TKI-toimet ja teknologian kehitys puolustushallinnon alalla

Teknologian roolin kasvaessa puolustuksessa, tutkimuksen, kehityksen ja innovoinnin merkitys myös puolustushallinnon alalla kasvaa koko ajan. Suomalaiset toimijat rahoittavat puolustusalan tutkimusta omalla rahoituksella, tietyin rajoituksin Business Finland -rahoituksella ja myös eurooppalaisten ohjelmien kuten Euroopan puolustusrahaston hakujen avulla. Jotta kotimainen tutkimus saadaan hyödyntämään parhaiten myös maanpuolustuksellisia tarpeita, puolustushallinnolla tulisi olla myös oma merkittävästi suurempi budjetti puolustushallinnon TKI-projekteihin.

Tuemme PIA ry:n ehdotusta noin 40 miljoonan euron määrärahasosta vuosittain. Lisäksi puolustusministeriölle tulisi korvamerkitä vuosittainen määräraha, jota käytettäisiin ketterästi kansainvälisen yhteistyön ja viennin edellyttämän yritysten kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseksi. Myös kansainvälisen TKI-yhteistyön lisääntyessä EU:n ja Naton puitteissa, tuemme PIA:n ehdotusta lisähenkilötyövuosien kohdentamisesta teollisuuden osallistumista tukevaan EU:n ja Naton tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan (TKI) sekä viennin ja kansainvälistymisen tukeen.

Hyvä esimerkki kansainvälisen yhteistyön lisääntymisestä on Naton DIANA-aloite (Defence Innovation Accelerator for the North Atlantic). Suomessa DIANA-aloitteeseen kuuluu VTT:n
beyond the obvious

hallinnoima yrityskiihdyttämö yhteistyössä Aalto-yliopiston ja Helsingin yliopiston kanssa sekä teknologioiden testikeskukset Oulun yliopiston ja VTT:n Otaniemen toimipisteen yhteydessä. DIANA-aloitteen avulla tuetaan yrityksiä teknologian kehityksessä ja muun muassa koulutetaan erityisesti start-up ja pk-yrityksiä, joilla on vasta vähäistä kokemusta puolustus- ja turvallisuusalaista.

Muuttuneessa turvallisuusympäristössä kotimaisten toimijoiden yhteistyö puolustusalaan liittyvässä teknologian kehityksessä on elintärkeää. Kannatamme PIA ry:n ehdotusta mukaellen, että nämä elementit sisältyisivät myös puolustushallinnon tulostavoitteisiin vastaavasti:

- Kehittää kotimaisen puolustusteollisuuden, tutkimuksen ja puolustushallinnon yhteistyötä muuttuneessa toimintaympäristössä.
- Läheinen yhteistyö suomalaisen teollisuuden, start-up-yritysten ja tutkimuslaitosten kanssa puolustusvoimien suorituskykyjen ja sotilaallisen huoltovarmuuden kehittämiseksi ja varmistamiseksi.

Espoo 15.10.2024

Sauli Eloranta

Vice President, Defence

Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy